

BERNARDIN ŠKUNCA, ofm, *Duh i obred. O bitnosti i primjenjivosti katoličkoga bogo-služja.* Izd. Hrvatski institut za liturgijski pastoral, niz: Fons et culmen, knj. 3, format 22 x 15,5 cm, 272 str.

Kao što sam Auktor skromno priznaje u predgovoru, u ovoj je knjizi "riječ o djelomično sabranim ranijim radovima, djelomično novim, koji - uzevši ih u zajedničkom sklopu - dodiruju skoro sva područja katoličkoga bogoslužja". Radovi su grupirani u šest tematskih cjelina: 1. Ključni pojmovi za razumijevanje biti bogoslužja; 2. Kristovi znakovi spasenja; 3. U vremenu Krista i Crkve; 4. Evangelizacijska usmjerenost bogoslužja Crkve; 5. Sakralnost bogoslužnog prostora; 6. Ima li naše bogoslužje budućnost? Iz navedenoga se rasporeda uočava namjera raspoređivanja obrađivanog materijala prema već klasičnoj podjeli katoličke liturgike: temeljni liturgijski pojmovi i načela, sakramenti, liturgijska godina i štovanje svetaca, liturgijski pastoral, sakralni prostor, budućnost liturgije.

Raspored je logičan ali i prezahtijevan za jedno djelo pa bilo ono i puno većeg obujma od ovoga. Zbog toga nam se ovako logičan raspored predstavlja kao prednost zbog preglednosti i sažetosti, ali ujedno i kao opasnost prejakog pojednostavljenja problema i pitanja koja su mnogo višeslojnija i zamršenija.

U prvoj grupi priloga Auktor nam preko razglabanja o svetomu i profanomu, obredu i kultu, sakramentu

i otajstvu, znaku i simbolu predstavlja središnje pojmove i temeljna načela kršćanske liturgije da bi sva ta pitanja zaključio izlaganjem o naravi i definiciji liturgije prema Drugom vatikanskom saboru uz dobro upozorenje "da su moguće i druge definicije" (str.46). Ovaj prvi dio knjige je dosta shematiziran i sažet ali je sve bitno izloženo. Auktor upućuje na dodatnu literaturu na glavnim europskim jezicima i, što je za nas osobito važno, na literaturu dostupnu onima koji se služe samo hrvatskim jezikom. Navođenje popratne literature je prilagođeno opsegu i namjeni ovoga djela pa se predstavlja kao pravo pomagalo a ne suvišno opterećenje i prazan ukras.

Drugi dio sadrži rasprave o općenitom pristupu sakramentima s posebnim osvrtom na euharistiju i pomirenje. Prvi je vid obrađen dostatno za jedno ovako liturgijsko-pastoralno djelo, ali je drugi vid nedostatan jer nedostaje i najnužniji prikaz ostalih sakramenata i sakramentalna. Osobito bi dobro došla zasebna rasprava o kršćanskom bogoslužju kao djelu Duha Svetoga. Pogotovo kad je Duh istaknut i u naslovu ove knjige.

Treći dio raspravlja o Kristu kao sazidatelju i dovršitelju vremena Crkve, o Mariji kao najodličnijem spomenu u tom vremenu, o čašćenju svetih u Kristovu otajstvu te o časoslovu u staroj i novoj slici vremena. U tu bi grupu po logici same stvari dobro došla i rasprava o Danu Gospodnjem (nedjelji), općenito o liturgijskoj godini i o - barem glavnim - Gospodnjim svetkovinama. Time bi taj dio bio zaokružen u dostatnu cjelinu.

Četvrti dio donosi nekoliko veoma zanimljivih priloga o evangelizacijskom vidu bogoslužja Crkve: slavljenje nedjelje i prenošenje vjere, znakovi i simboli u liturgiji i katehezi, mladi i liturgijski govor. Ovaj dio knjige na osobit način odražava auktorov pristup obradi liturgijske problematike koji je istaknut u predgovoru ove knjige: "U svemu sam pristupao s naglašenim pastoralnim promišljanjem..." Taj vid čini knjigu bližom konkretnom životu kršćana, razumljivijom širim slojevima i vjernički poticajnijom.

Osobito je vrijedna grupa priloga o sakralnom prostoru u čemu se Auktor predstavio kao vrstan poznavalac te problematike koji vješto i lako shvatljivo popularizira velike teološke teme koje se moraju izraziti u našim crkvenim građevinama. A sve je usmjereno prema tome da arhitektura i umjetnost budu u službi živoga događanja u kršćanskoj liturgiji pogotovo da "maksimalno pridonese komunikaciji između navještaja i slušanja" (str. 215) s istaknutim mjestom i izgledom oltara koji je "doista sređišnje mjesto u crkvi, razlog i opravdanje crkvegrađevine. Prava crkva je oltar, sve drugo je dopuna oltaru" (str.216).

Šesta grupa priloga obrađuje naše specifično hrvatsko liturgijsko gibanje uoči i nakon Drugoga vatikanskoga sabora te pogled u budućnost s naglascima na lošim stranama i mogućim perspektivama u liturgijskoj obnovi.

Sve u svemu, ova je knjiga vrijedan doprinos suvremenoj hrvatskoj liturgijskoj literaturi i može biti dobra podloga i poticaj opširnijim

raspravama o pojedinih pitanjima koji su samo naznačena ili skicirana.

Marko Babić, ofm

* * *

ZA BOLJE PJEVANJE U LITURGIJSKIM ZAJEDNICAMA. Smjernice o glazbi u liturgijskim slavljenjima i njihova praktična primjena. Priređivači: Profesori Instituta za crkvenu glazbu "Albe Vidaković" u Zagrebu. Izdavač: Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1998.

Polazeći od toga da "sadašnja praksa u našim liturgijskim zajednicama pokazuje neujednačeno poznavanje i primjenjivanje liturgijskih propisa sadržanih u mnogim posaborskim dokumentima" priređivači pružaju smjernice za ujednačeniju i pravilniju praktičnu primjenu liturgijskog pjevanja u našim zajednicama. Nakon izlaganja općih odredaba o liturgijskom pjevanju, smjernice se usredotočuju na pojedine oblike kršćanskog bogoslužja: misa, sakramenti, časoslov, blagoslovine, glazba u crkva-ma izvanliturgijskih slavlja (koncerti). Knjižicu bi trebao nabaviti, proučiti i djelo provoditi svaki voditelj liturgijskih slavlja, orguljaš, zborovođa i član pjevačkoga zbora. Osobito bi s ovim smjernicama trebalo dobro upoznati pripravnike za svećenički stalež i buduće katehiste.

Barko